

1-2
09

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ
ΕΚΔΟΣΗ

7^ο & 8^ο ΤΕΥΧΟΣ

άρθρο

ΕΝΩΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

<http://mspv.primarymusic.gr/mspv/>

ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΕ ΠΡΩΤΗ ΒΑΘΜΙΔΑ

Η συμβολή του
εκπαιδευτικού υλικού
στην εκπαιδευτική
έρευνα και πράξη

ISSN 1790-773X

ΓΕΩΡΓΙΑ ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ

Η αξιολόγηση του μαθητή στο μάθημα της μουσικής. Εξετάζοντας την αξιοπιστία των φύλλων αυτο-αξιολόγησης των μαθητών

Περίληψη

Το σχολείο θεωρείται ως ένας χώρος προσωπικής και κοινωνικής αφύπνισης του μαθητή. Ο κάθε εκπαιδευτικός καλείται να πάρει θέση, να παρέμβει μεταρρυθμιστικά. Από το ρόλο του μεταδότη και ρυθμιστή της παιδαγωγικής διαδικασίας, ο εκπαιδευτικός αναλαμβάνει ρόλο συνεργάτη, συνοδοιπόρου και βοηθού του μαθητή αναζητώντας νέους τρόπους στα διάφορα παιδαγωγικά προβλήματα.

Οι έντονοι ρυθμοί τόσο στην καθημερινότητά μας όσο και στη επαγγελματική μας ζωή κάνουν πιο επιτακτική την ανάγκη για οργανωμένη εκπαίδευση. Ο σύγχρονος εκπαιδευτικός καλείται να αξιολογεί τις επιδράσεις που ασκεί πάνω στα παιδιά και να δοκιμάζει νέους τρόπους για τη μέτρηση των αποτελεσμάτων τους. Για αυτό και η αξιολόγηση είναι ένα από τα θέματα που δικαιολογημένα εγείρει το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών.

Η παρούσα μελέτη περιλαμβάνει τη θεωρητική μελέτη της αξιολόγησης και στηρίζεται σε σχετική βιβλιογραφία, με ιδιαίτερη αναφορά στο μάθημα της Μουσικής. Επίσης, προτείνονται μέσα αξιολόγησης των μαθητών με έμφαση σε φύλλα αυτο-αξιολόγησης και τη διερεύνηση της αξιοπιστίας τους.

Λέξεις Κλειδιά: Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, συγκριτική αξιολόγηση, αυτό-αξιολόγηση, ετερο-αξιολόγηση, portfolios, φύλλα αυτό-αξιολόγησης

Γεωργία Νεοφύτου Κυριακίδου

Υπ.Διδάκτωρ,
Τμήμα Μουσικών Σπουδών
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο
Αθηνών

Η Γεωργία Κυριακίδου Νεοφύτου είναι μουσικοπαιδαγωγός και υπηρετεί εδώ και δεκαεννέα χρόνια σε σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης στην Κύπρο. Πραγματοποίησε πτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές (BA Hons και MMus) στο Colchester Institute και στο πανεπιστήμιο του Sheffield Αγγλίας αντιστοίχως. Εδώ και ένα χρόνο είναι Βοηθός Διευθύντρια. Είναι Υποψήφια Διδάκτορας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει διδάξει στο Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου στο πρόγραμμα Προϋπηρεσιακής Κατάρτισης Υποψήφιων Εκπαιδευτικών Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης. Έχει δημοσιεύσει άρθρα εκπαιδευτικού περιεχομένου σε διάφορα περιοδικά της Κύπρου και έχει παρουσιάσει επιστημονικές εργασίες σε διεθνή συνέδρια. Η πρώτη έκδοση του βιβλίου της « Μουσική ...Μαθαίνω»(2005) χρησιμοποιείται σε ευρεία κλίμακα από συναδέλφους στον Κυπριακό και Ελληνικό χώρο.

Α' Μέρος

Η αξιολόγηση γενικά

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια το θέμα της αξιολόγησης κατέχει πρωταρχικό ρόλο στα εκπαιδευτικά δρώμενα αφού αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της διαδικασίας διδασκαλίας-μάθησης. Σε διάφορες χώρες του κόσμου δίνεται μεγάλη σημασία στο εν λόγω θέμα. Γι αυτό η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Για να υπάρχει συνεχής μεταρρύθμιση και συνεχής βελτίωση σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα, που στόχο έχει τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και τη συνεχή αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης, η αξιολόγηση πρέπει να είναι πρωταρχικής σημασίας και να αποτελεί συλλογική διαδικασία όλων των εμπλεκομένων στην εκπαίδευση ώστε να επιτυγχάνεται συνεχής βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος μέσα από καινοτόμες μεθόδους.

Πώς όμως ορίζεται ο όρος "αξιολόγηση" στη βιβλιογραφία;

Η λέξη αξιολόγηση όπως δείχνει η ετυμολογία (άξιος + λέγω) σημαίνει:

“η αποτίμηση /εκτίμηση της αξίας προσώπου ή έργου με συγκεκριμένα κριτήρια. Αξιολογώ σημαίνει κατατάσσω-αποδίδω σε κάποιον κάτι σύμφωνα με την αξία και τη σημασία του. Είναι δηλ. η διαδικασία με την οποία προσδίδουμε αξία ή εκφράζουμε την κρίση μας για τον τρόπο εργασίας, για τα επιτεύγματα, για τις δεξιότητες, ικανότητες ενός προσώπου”.

Σε ποιο βαθμό όμως ανταποκρίνονται οι αξιολογήσεις των μαθητών μας αναφορικά με την πραγματική διάσταση του όρου; Μεταξύ των εκπαιδευτικών επικρατεί η άποψη ότι οι περισσότεροι από αυτούς αξιολογούν κυρίως τη γνώση. Αν όμως η αξιολόγηση γίνει με σφαιρικότητα, οι εκπαιδευτικοί θα έχουν την ευκαιρία:

1. να κατανοήσουν καλύτερα τους μαθητές,
2. να καθορίσουν την έκταση της επιτυχίας των διδακτικών τους στόχων,
3. να βελτιώσουν την εκπαιδευτική εξέλιξη τους,
4. να ενισχύσουν τη μουσική ανάπτυξη, την πρόοδο και τα επιτεύγματα των μαθητών τους,
5. να εστιάσουν σε στρατηγικές διδασκαλίας και
6. να αναθεωρήσουν τους σκοπούς επανατροφοδότησης τους,
7. να βοηθήσουν στην επικύρωση και στη συνεχή βελτίωση του Μουσικού Αναλυτικού Προγράμματος
8. να εξακριβώσουν τον τρόπο που μαθαίνουν οι μαθητές αυξάνοντας τα κίνητρά τους για μάθηση.

Τι αξιολογούν οι εκπαιδευτικοί μουσικοί;

Σίγουρα εκτός από το γνωσιολογικό, τον κοινωνικό-συναισθηματικό και ψυχοκινητικό τομέα, πρέπει να αξιολογείται η γνώση, οι στάσεις, τα ενδιαφέροντα αλλά και τα ιδιαίτερα ταλέντα των μαθητών. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να αξιολογείται η πορεία και η διαδικασία της εργασίας του μαθητή, η προετοιμασία και η επιλογή του υλικού, η επιμονή και η

ικανότητά των μαθητών καθώς, επίσης, η ποιότητα και τα χαρακτηριστικά του τελικού προϊόντος, π.χ. μιας μουσικής σύνθεσης. Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα δομικά στοιχεία του έργου, οι τεχνικές και οι δεξιότητες που χρησιμοποιήθηκαν. Με βάση τα παραπάνω, αξιολογούνται έμμεσα τόσο οι παιδαγωγικές ικανότητες όσο και η αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού ώστε να βρεθούν νέοι τρόποι ανατροφοδότησης.

Ποιες οι διάφορες μορφές αξιολόγησης;

Στο σημείο αυτό θα αναφερθούμε σε διάφορες μορφές αξιολόγησης όπως:

1. Η Αρχική (placement evaluation).

Πραγματοποιείται για να εξακριβωθεί αν ο μαθητής κατέχει την προηγούμενη ύλη και σε ποιο βαθμό, ποια τα προηγούμενα επιτεύγματά του αλλά και ποια τα ενδιαφέροντά του. Για τη μορφή αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθούν *δοκίμια ετοιμότητας (readiness tests)*, *δοκίμια κλίσεων (aptitude tests)*, *προκαταρκτικά δοκίμια (pre-tests)* και *διάφορα είδη παρατηρήσεων*.

2. Η Συνεχής ή Διαμορφωτική (Formative evaluation).

Η συγκεκριμένη αξιολόγηση προτείνεται για να φανεί η αποτελεσματικότητα της διδακτικής πράξης και η καταλληλότητα της διδασκαλίας. Με τη διαμορφωτική αξιολόγηση, διαπιστώνεται η πρόοδος του μαθητή κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας και ανατροφοδοτείται τόσο ο εκπαιδευτικός όσο και ο μαθητής με στοιχεία που σχετίζονται με διάφορα προβλήματα που αφορούν στη διδασκαλία - μάθηση. Δεν σχηματίζεται μόνο μια εικόνα για τα επιτεύγματα του μαθητή αλλά και για την πορεία και την πρόοδο προς αυτά τα επιτεύγματα. Ο εκπαιδευτικός θα αποφασίσει αν θα προχωρήσει στην κατάκτηση άλλης ύλης ή ποια στρατηγική θα εφαρμόσει για να θεραπεύσει αδυναμίες που ανακαλύφθηκαν. Άρα πρέπει να καταγράφεται τόσο η ατομική όσο και η ομαδική προσπάθεια. Η συνεχής αξιολόγηση πρέπει να γίνεται με πολλούς τρόπους σε κάθε μάθημα: συνεχή παρακολούθηση των τρόπων εργασίας κατά τη διάρκεια του μαθήματος, ανάπτυξη της τεχνικής ερωτήσεων, παρακολούθηση ή ακρόαση ολοκληρωμένης εργασίας, συζήτηση με τους μαθητές για την εργασία τους. Για το είδος της συγκεκριμένης αξιολόγησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν *δοκίμια κυριότητας (mastery tests)* και *παρατηρήσεις*.

3. Η Διαγνωστική (diagnostic evaluation)

Είναι η συνέχεια της διαμορφωτικής αξιολόγησης. Στόχος της είναι να φανούν τα βαθύτερα αίτια των προβλημάτων αδυναμίας των μαθητών και να προσδιοριστούν τα αίτια που επιδρούν ανασταλτικά στη μάθηση, υποδεικνύοντας στρατηγικές για αντιμετώπισή τους. Για τη διαγνωστική αξιολόγηση μπορούν να χρησιμοποιηθούν ειδικά προπαρασκευασμένα δοκίμια καθώς και ποικιλίες παρατηρήσεων.

4. Τελική (Summative evaluation)

Πραγματοποιείται στο τέλος μιας ενότητας για να καθοριστεί η έκταση επίτευξης των διδακτικών στόχων (καθώς και η αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας) και χρησιμοποιείται για τη βαθμολογία ή για την πιστοποίηση επιτεύγματος. Μπορεί να πραγματοποιηθεί και στο τέλος της χρονιάς ώστε να αντληθούν πληροφορίες για την καταλληλότητα των στόχων του μαθήματος και να παρθούν αποφάσεις γενικότερου ενδιαφέροντος, π.χ. τροποποιήσεις στο αναλυτικό πρόγραμμα, επιλογή μαθητών για διάφορους σκοπούς κ.τ.λ. Για την τελική αξιολόγηση μπορούν να χρησιμοποιηθούν *δοκίμια επιτευγμάτων, αξιολογήσεις εργασιών των*

μαθητών, εκτιμήσεις/ κρίσεις πάνω στην όλη επίδοση του μαθητή. Τα όργανα μέτρησης μπορεί να είναι τα ίδια όπως εκείνα της συνεχούς αξιολόγησης αλλά επιδεικνύεται μεγαλύτερη αυστηρότητα στην κατασκευή τους και στις διαδικασίες που θα ακολουθηθούν. Σε περίπτωση που η αξιολόγηση δεν γίνει σωστά μπορεί να λειτουργήσει αρνητικά για τον μαθητή αφαιρώντας του το κίνητρο για εργασία.

Τι πρέπει να διακρίνει ένα μέσο μέτρησης, εκτίμησης, αξιολόγησης;

Στην αξιολόγηση πρέπει να χρησιμοποιείται ένα σύστημα το οποίο:

- να είναι ξεκάθαρο,
- να είναι εύχρηστο,
- να έχει ευεργετικό αποτέλεσμα στη μάθηση,
- να χρειάζεται λίγο χρόνο για να ολοκληρωθεί.

Όταν ξεκαθαριστεί τι θα αξιολογηθεί, στη συνέχεια, θα χρησιμοποιηθούν ανάλογες μέθοδοι, προσεγγίσεις, τεχνικές και μέσα. Τα μέσα αξιολόγησης δεν θα πρέπει να στερούνται βασικές ιδιότητες όπως είναι η:

ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ: θα πρέπει να καλύπτει ένα μέρος ή να είναι αντιπροσωπευτική της ύλης που διδάχτηκε αλλά και να ανταποκρίνεται στις ικανότητες και δεξιότητες στις οποίες ασκήθηκαν οι μαθητές. Καλύπτει το περιεχόμενο συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας ή μέρους της που ορίστηκε για εξέταση, π.χ. αν στόχος είναι να αξιολογηθούν οι ικανότητές των μαθητών στο να αποδίδουν σωστά και με ακρίβεια το ύψος δύο διαφορετικών νοτών, τότε θα πρέπει να γίνει ανάλογη επιλογή τραγουδιού που θα βοηθήσει σε αυτό, ώστε, τόσο να περιλαμβάνει το συγκεκριμένο διάστημα, όσο και να είναι στην έκταση των μαθητών. Αν όμως η αξιολόγηση θα εστιάσει στην ικανότητά των μαθητών να τραγουδούν με άνεση σε μορφή κανόνα τότε θα επιλεγεί ένα διαφορετικό τραγούδι για να διδαχθεί η πολυφωνία. Εάν η εγκυρότητα δεν είναι σίγουρη, η εμπλοκή και άλλου εκπαιδευτικού θα είναι σίγουρα χρήσιμη.

ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ: Αν η αξιολόγηση επαναληφθεί κάτω από τις ίδιες συνθήκες θα πρέπει να δώσει τα ίδια αποτελέσματα, άρα να έχει συνέπεια. Πολύ σημαντικό ρόλο παίζει η αντικειμενικότητα του εκπαιδευτικού.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ: Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης θα πρέπει να είναι ίδια από διαφορετικούς εξεταστές ή ανεξάρτητους παρατηρητές.

B' Μέρος

Μέσα Μέτρησης-Αξιολόγησης

Ο κάθε μαθητής θα πρέπει να αξιολογείται ανάλογα με τις ικανότητες και τις δεξιότητές του (συγκριτική αξιολόγηση). Ο εκπαιδευτικός πρέπει να ξεκαθαρίζει στο μαθητή τι ζητά. Οι μαθητές πρέπει να γνωρίζουν με ακρίβεια τι προσπαθούν να κάνουν αλλά και πώς πρέπει να το κάνουν. Θεωρείται αναγκαίο να γίνεται τακτική συλλογή δεδομένων όπως:

Δοκίμια (tests)-γραπτά ή προφορικά

- Δοκίμια Τύπου Έκθεσης (essay tests), στα οποία ο μαθητής παράγει την απάντηση σύμφωνα με το δικό του τρόπο σκέψης. Το αρνητικό αυτού του τρόπου αξιολόγησης είναι ο υποκειμενισμός στη βαθμολόγηση ενώ το θετικό ότι ο καθηγητής εκτιμά καλύτερα τις ικανότητες των μαθητών. Τα δοκίμια θα πρέπει να μην έχουν μόνο γνωσιολογικό περιεχόμενο (ερωτήσεις γνώσεων ιστορίας, μορφολογίας, βιογραφικό συνθέτη κλπ).
- Δοκίμια Αντικειμενικού Τύπου (objective tests) όπως: Πολλαπλής Επιλογής (multiple choice), Πολλαπλής Απάντησης (multiple option), Ορθό/ Λάθος (true/false), Συσχέτισης (matching), Συμπλήρωσης (completion) και Σύντομης Απάντησης (short answer.)

Επίσης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν φύλλα που να συνδυάζουν την κριτική σκέψη με τη δημιουργική φαντασία.

Μέθοδος παρατήρησης

Προσφέρεται για θέματα που έχουν σχέση με την αλληλεπίδραση των μαθητών, τη δημιουργία ομάδων, τη συζήτηση, τις ερωτήσεις, τις απαντήσεις που δίνονται κλπ. Ο καθηγητής επιδιώκει να παρατηρήσει τρεις τρόπους έκφρασης: εκτέλεση, δημιουργικότητα και ανταπόκριση. Η καταγραφή των παρατηρήσεων μπορεί να γίνεται με σημειώσεις, φωτογράφιση, βιντεοσκόπηση, ηχογράφιση, κ.α. Ερωτήσεις που μπορούν να αποτελέσουν ενδεικτικό δείγμα αξιολόγησης με παρατήρηση είναι οι εξής:

- Απολαμβάνουν τη μουσική οι μαθητές;
- Προσπαθούν να εκφραστούν μουσικά με το δικό τους τρόπο;
- Δείχνουν ενδιαφέρον για την ανάπτυξη και βελτίωση της τεχνικής στο παίξιμο των μουσικών οργάνων;
- Τους αρέσει να χρησιμοποιούν ποικιλία ηχητικών μέσων για δημιουργικές εργασίες; Συμμετέχουν ενεργά κατά τη διάρκεια του μαθήματος και λαμβάνουν αποφάσεις και ευθύνες; Δείχνουν την απαιτούμενη συνεργασία όταν εργάζονται ομαδικά;
- Αξιοποιούν, διαφοροποιούν και αναπτύσσουν τις μουσικές έννοιες που ξέρουν;

Μέθοδος διαλόγου

Με την εκμείευση, μπορούν να εξακριβωθούν τα συναισθήματα των παιδιών για ένα ειδικό θέμα. Η μέθοδος αυτή προσφέρεται για να εντοπιστούν αδυναμίες και να διαπιστωθούν επιτεύγματα των παιδιών ειδικότερα στον τομέα που έχει σχέση με τη συναισθηματική τους συμπεριφορά. Αναπτύσσονται, επίσης, δεξιότητες για επικοινωνιακή κριτική και αξιολόγηση.

Μέθοδος πληροφοριών

Η συλλογή πληροφοριών για το υπόβαθρο του παιδιού, είτε από τους γονείς του, είτε από την/τον σύμβουλο, βοηθούν τον εκπαιδευτικό να σχηματίσει εμπειριστατωμένη γνώμη για το παιδί.

Μέθοδος Μηχανικών Μέσων

Η χρήση των μηχανικών μέσων ως μέσο αξιολόγησης θεωρείται πολύ χρήσιμη.

Τα portfolios (φάκελος επιτευγμάτων)

Σε αυτό μπορούν να συμπεριληφθούν τα επιτεύγματα των μαθητών κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε χρονιάς. Ο εκπαιδευτικός, εκ των προτέρων, θα πρέπει να απαντήσει ο ίδιος στις πιο κάτω ερωτήσεις:

1. Αν το portfolio είναι καλή ιδέα.
2. Αν πιστεύει στην αξία του portfolio στη μουσική ανάπτυξη του παιδιού.

Μέσα στα portfolios μπορεί να συμπεριληφθούν:

- Συνθέσεις.
- Σύντομες γραπτές ασκήσεις (dictee κλπ).
- Αντίγραφα με έκθεση της προόδου του μαθητή.
- Τεκμήρια με τις εκτελέσεις του μαθητή.
- Ερωτηματολόγια με βάση τη κριτική σκέψη.
- Φωτογραφίες ή προγράμματα για τη συμμετοχή τους σε διάφορες εκδηλώσεις.
- μέσα και έξω από το σχολείο.
- Συλλογή από άρθρα εφημερίδων και περιοδικών.
- Projects.
- Οτιδήποτε άλλο (συνεντεύξεις, σχόλια συμμαθητών- καθηγητών κλπ).

Μέθοδος αυτοαξιολόγησης - Αξιοπιστία των φύλλων αυτοαξιολόγησης των μαθητών

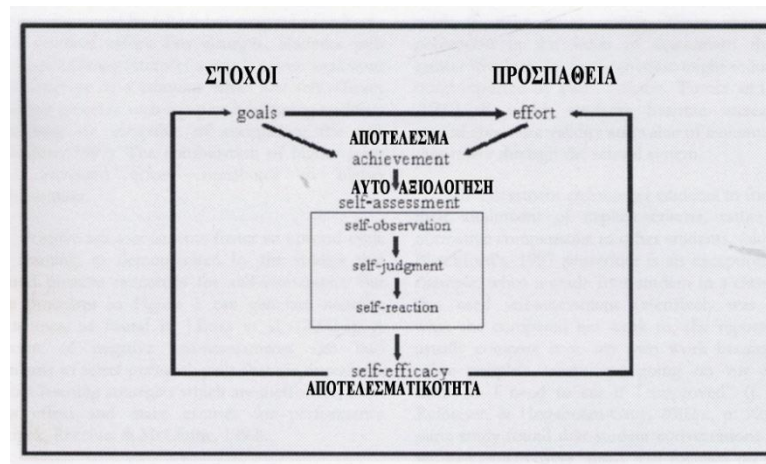
Σύγχρονοι προβληματισμοί στο θέμα της αυτο-αξιολόγησης

Τα τελευταία 25 χρόνια έχει δοθεί μεγάλη έμφαση στον τομέα της αυτοαξιολόγησης (Kusnic & Finley, 1993). Κατά τον Klenowski (1995) ο όρος αυτο-αξιολόγηση ορίζεται ως “ η αποτίμηση /εκτίμηση της αξίας μιας ενέργειας ενός ατόμου με συγκεκριμένα κριτήρια και ο εντοπισμός των δυνατοτήτων του και αδυναμιών του με στόχο την αναβάθμιση των διδακτικών του αποτελεσμάτων (learning outcomes)” . Αυτός ο ορισμός δείχνει τις προοπτικές της αυτο-αξιολόγησης και δίνει έμφαση στην αναμενόμενη αξιοπιστία της. Ο Klenowski πιστεύει ότι η θετική επίδραση της αυτο-αξιολόγησης μπορεί να υπάρξει κάτω από τις εξής προϋποθέσεις:

- Όταν ο καθηγητής και ο μαθητής διαπραγματεύονται τα κριτήρια της αυτο-αξιολόγησης
- Όταν ο διάλογος μεταξύ καθηγητή-μαθητή επικεντρώνεται στην κριτική των αποτελεσμάτων
- Όταν τα φύλλα αυτο-αξιολόγησης οδηγούν σε βαθμολογία (από το μαθητή μόνο ή σε συνεργασία με τον καθηγητή).

Οι σύγχρονες επιστημονικές απόψεις υποστηρίζουν ότι η εμπλοκή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία αναπτύσσει δημιουργικά τη νοημοσύνη τους και αποδίδει πολύ

καλύτερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Ο πίνακας 1 του J.Ross et. (2002-a) δείχνει ποια είναι τα στάδια για να φτάσει ο μαθητής στην αποτελεσματικότητα μέσω της αυτοαξιολόγησης.

Πίνακας 1: J.Ross et. (2002-a)

Ο μαθητής αξιολογώντας τον εαυτό του για να φτάσει στο τελικό αποτέλεσμα (self efficacy), περνά μέσα από τρία βασικά στάδια: την **αυτοπαρατήρηση** (self observation), την **αυτοκριτική** (self judgement) και την **αυτό-αντίδραση** (self reaction) για το πόσο ικανοποιημένος είναι με το αποτέλεσμα. Ως εκ τούτου, η αξία της εμπλοκής των μαθητών στην αυτοαξιολόγηση:

- αποτελεί τον καλύτερο τρόπο για να αλλάξει η αντίληψη που έχει κάποιος για τη συμπεριφορά του,
- τονίζει ότι η μάθηση είναι αυτοκατευθυνόμενη (self-directed) και αυτοεξερευνητή (self-discovered),
- ενισχύει την ανεξαρτησία αλλά και την αυτοεκτίμηση.

Ο όρος αυτο-αξιολόγηση έχει σχέση και με τη **μεταγνώση** αφού οι αποφάσεις και η κριτική που κάνει το άτομο γίνονται με βάση του τι γνωρίζει (Bransford, Brown & Cocking, 1999).

Πόσο αξιόπιστη είναι η μέθοδος της αυτο-αξιολόγησης;

Μερικοί ερευνητές εκφράζουν την άποψη ότι η αυτοαξιολόγηση αποτελεί αξιόπιστο παράδειγμα αξιολόγησης(Aschbacher, 1991; Newman, 1997; Wiggins 1993;1998) καθώς οι μαθητές:

- δημιουργούν κάτι που χρειάζεται υψηλότερο επίπεδο σκέψης,
- αναγκάζονται να συμπεριφερθούν με πειθαρχία,
- λειτουργούν με διαφάνεια (π.χ. η πορεία, τα κριτήρια και τα επίπεδα είναι γνωστά σε όλους),
- έχουν την ευκαιρία για ανατροφοδότηση και επανάληψη κατά τη διάρκεια της εργασίας.

Ένα μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών στο εξωτερικό χρησιμοποιεί ευρέως τα φύλλα αξιολόγησης των μαθητών τόσο για σκοπούς ετεροαξιολόγησης όσο και αυτοαξιολόγησης. Παρόλα ταύτα, οι εκπαιδευτικοί έχουν αμφιβολίες για την αξιοπιστία των εκτιμήσεων των μαθητών για τον εαυτό τους ή για τους συμμαθητές τους. Οι αμφιβολίες τους εστιάζουν στο υποκειμενισμό που μπορεί να διέπει τις απόψεις των μαθητών. Πολλές φορές, μάλιστα,

επικρατεί η άποψη ότι οι “καλοί μαθητές” υποτιμούν τον εαυτό τους για διάφορα επιτεύγματά τους ενώ άλλοι μαθητές που δεν αντιλαμβάνονται τις απαιτήσεις μιας εκτέλεσης, υπερτιμούν τα επιτεύγματά τους. Επικρατεί επίσης και η άποψη ότι οι μαθητές είναι πιο υπεύθυνοι στο να κάνουν αυτο-αξιολόγηση για τις μουσικές τους γνώσεις αλλά είναι λιγότερο αξιόπιστοι στο να αξιολογούν τις μουσικές τους ικανότητες (Darrow, Johnson, Miller & Williamson, 2002). Γι αυτό πολλοί από τους εκπαιδευτικούς ρωτούν με συχνότητα αν η αυτοαξιολόγηση:

- είναι μια αξιόπιστη μέθοδος αξιολόγησης;
- προσφέρει έγκυρες αποδείξεις;
- βελτιώνει τη δεξιότητα του μαθητή στο μουσικό όργανο;
- Αποτελεί ενδεδειγμένη μέθοδο αξιολόγησης;

Συχνά και οι μαθητές εκφράζουν τις αμφιβολίες τους για τη χρήση των φύλλων αυτοαξιολόγησης. Σχόλια μαθητών όπως «δεν πιστεύω πως είμαστε ικανοί για να βαθμολογήσουμε» ή «οι μαθητές μπορεί να γράψουν παραπλανητικά σχόλια αφού τα φύλλα αυτοαξιολόγησης μπορεί να επηρεάσουν στη βαθμολογία τον καθηγητή» ή «υπάρχουν μαθητές που μπορεί να ξεγελάσουν τον καθηγητή τους βάζοντας βαθμούς που δεν τους αξίζουν» δείχνουν την επιφύλαξη των μαθητών για τη μέθοδο της αξιολόγησης.

Ενδεικτικά, παραθέτουμε ως παραδείγματα τα πιο κάτω φύλλα αυτο-αξιολόγησης όπου ο μαθητής θα πρέπει να αξιολογήσει τον εαυτό του κατά τη διάρκεια ή μετά το πέρας μιας εργασίας (δημιουργικής, ακουστικής κλπ):

ΟΝΟΜΑ : _____ ΤΑΞΗ : _____

▲ Πως αξιολογός τον εαυτό σου:

 A τέλειο B μέτριο C όχι και τόσο καλό

Στην επιλογή οργάνου

Στη σύνθεση μελωδίας

Στη δημιουργία ρυθμού

Στο να συνεργάζεσαι με άλλων

Στο να κάνεις εισηγήσεις

Στο να βελτιώσεις το κομμάτι

Στο να παίζεις το κομμάτι με αυτοπεποίθηση

▲ Έχεις ανταποκριθεί στην εργασία που σου ανατέθηκε: ναι όχι δεν ξέρω

▲ Αν ναι, τι σε βοήθησε: _____

▲ Αν όχι, τι σε εμποδίζει: _____

ΟΝΟΜΑ: Ημερομηνία:

▲ Μερικά νε ακούω μουσική
(Μέλι 3 εν ενάστον ακού)

...για 2 λεπτά		
...για 4 λεπτά		
...σε κρηνη, εντυπωσιαστήτα		

▲ σε να κέτο ακού τράβα ανα άρενα εντυπωσία

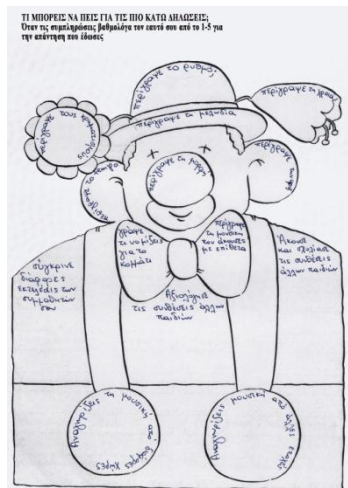
▲ κέλασα ανα εντασία της μουσικής εντυπωσία

χρoιά	ένταση	υφή	ύψος
ταχύτητα	ρυθμό	μορφή	

Μερικά νε ακούω μουσική
έστω κι αν δε μου αρέσει
να κούαται

Αντίβoύ με διάφορους τρόπους σε
μουσική κούαται

αντικρουάρας λαρυάρας εντυπωσιαστήρας ήρας εκέλαρας φιφωάρας

Συζήτηση

Η αξιολόγηση των μαθητών έχει μεγάλη επίδραση στα μελλοντικά τους σχέδια και γι αυτό δεν πρέπει να είναι επιφανειακή ή περιστασιακή. Η συστηματική χρήση των διαδικασιών της αξιολόγησης αλλά και της αυτο-αξιολόγησης έχει πολλά πλεονεκτήματα. Φαίνεται πως η αυτο-αξιολόγηση οδηγεί σε πιο υψηλά επίπεδα την εκπαίδευση και βελτιώνει τις στάσεις των μαθητών απέναντι στο μάθημα (Henry, 1994; Nelson et.al., 1995). Η προθυμία, επίσης, του καθηγητή για συνεργασία στην αξιολόγηση των μαθητών αποτελεί ένδειξη για τους μαθητές ότι οι ίδιοι είναι υπεύθυνα και ικανά άτομα.

Με την αξιολόγηση, αναμένεται οι μαθητές να θέτουν υψηλότερους στόχους και αυτό συνεπάγεται την πραγματική προσπάθεια. Η συμμετοχή των μαθητών στην αυτοαξιολόγησή τους θα φέρει ευεργετικά αποτελέσματα στην παιδεία καθώς αν οι μαθητές συνηθίσουν σε τέτοιου είδους διεργασίες θα είναι πιο ακριβείς στις εκτιμήσεις τους. Τέλος, η ενσασχόλησή τους με την αξιολόγηση θα οδηγήσει σε αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης όπου θα εξυπηρετείται η πλειονότητα των μαθητών. Έτσι, ενδεχομένως, οι σημερινοί εκπαιδευτικοί θα κατορθώσουν να αξιολογούν με ακρίβεια την πρόοδο των μαθητών τους εμπλέκοντας τους ίδιους σε μια διαδικασία που άμεσα τους αφορά.

Βιβλιογραφία

- Γκότοβος, Α. (1990). *Παιδαγωγική Αλληλεπίδραση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ματσαγγούρας, Η. (2004). *Θεωρία και Πράξη της διδασκαλίας. Η σχολική τάξη. Χώρος-ομάδα-πειθαρχία- μέθοδος*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Παπαιωάννου, Α. (1999). *Δοκίμια και μετρήσεις στην Εκπαίδευση*, Αθήνα: Παπαζήση.
- Παπαναστασίου, Κ. (1993). *Μέτρηση και αξιολόγηση στην εκπαίδευση*, Λευκωσία.
- Σταυρίδης, Μ. (2001). *Μουσική Αγωγή και Παιδεία*, Αθήνα: Gutenberg.
- Aschbacher, P.R. (1991). Performance assessment 'State, activity, interest and concerns'. *Applied Measurement in Education*, 4, 275-288.
- Bransford, J.D., Brown, A.L., & Cocking, R.R. (1999). *How people learn: Brain. Mind, experience and school*. Washington, DC: National Academy Press.
- Henry, D. (1994). *Whole language students with low self-direction: A self-assessment tool*. Charlottesville: University of Virginia
- Klenowski, V. (1995). Student self-evaluation processes in student-centred teaching and learning contexts of Australia and England. *Assessment in Education*, 2(2), 145-163
- Kusnic, E. & Finely, M.L. (1993). Student self-evaluation: An introduction and rationale. *New Directions for Teaching and Learning*, 56, 5-13.
- Middlewood, D. (2001). *Leadership of the Curriculum: setting the Vision*.
- Nelson, J.R., Smith, D.J. & Colvin, G. (1995). The effects of a peer-mediated self-evaluation procedure on the recess behaviour of students with behavioural problems. *Remedial and Special Education*, 16(2), 117-126
- Newman, F. (1997). Authentic assessment in social studies: standards and examples. In G.D.Phye (Ed.), *Handbook of classroom assessment: Learning, adjustment and achievement*. San Diego: Academic Press.
- Ross, A. J. (2006). *The Reliability, Validity and Utility of Self- Assessment (Vol.11, No10)*
- Wiggins, G. (1998). *Educative Assessment): Designing assessments to inform and improve student performance*. San Francisco: Jossey-Bass

ΜΟΥΣΙΚΗ
ΣΕ ΠΡΩΤΗ
ΒΑΘΜΙΔΑ

ISSN 1790-773X